

Дәрбәнд

ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК

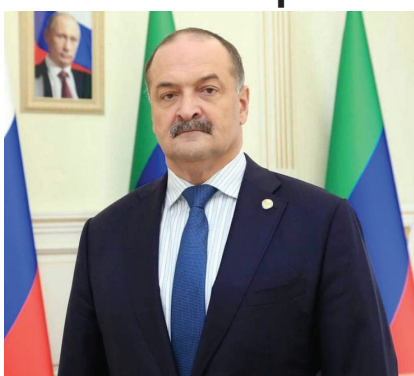
Тәсисчиләр: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
МӘТБУАТ ВӘ ИНФОРМАЦИЈА НАЗИРЛИЈИ

12+

№ 20 (98316) 1920-чи илдән чыхыр 14 мај 2021-чи ил, чүмә.

Гүжмәти 2 рубл.

Республика мүсәлманларыны тәбрик етмишдир

«Оручлуг бајрамы мұна-
сибәтилә бүтүн дағыстан-
лылары сәмиими гәлбдән
тәбрик едирәм!

Милјонларла мүсәл-
манлар үчүн бөјүк һадисәј
чеврилән бу күн мәнәви
сафлығын, сәмиимийәтини
вә хејрхәһлығын симво-
лу олан мүгәддәс Рамадан
ајынын баша чатмасы өз-
үндә төчәссүм етдирир.

Динә инанлар үчүн
Рамадан-јүксәк инсани
кејфијәтләри нүмајиш ет-
дирмәјә, оручлугун сынагларына дөзмәјә, күнаһлардан тәмиз-
ләнмәјә даһа бир имкандыр.

Чохәсирлик дини көкләрә вә мәдәни әнәнәләрә сөјкәнәрәк
республикамызда бу бајрамын кениш гејд едилмәсинә өјрәш-
мишләр. Дағыстанлылар бир јерә топлашыр, Аллаһа мұрачиәт
едир, бајрам сүфрәси ачыр, һәдијјә вә хош арзуларла бөл-
үшүрләр. Әминәм ки, оручлуг бајрамынын гејд едилмәси бизи
даһа да јахынлашдырыр, мәнәви өзүнүтәкминләшдирмәјә вә
јарадычылығ фәалијјәтинә күчүмүзү артырачагдыр. Гој ишыглы
дүшүнчәләримиз вә бу күнләрә мөгсәдләримиз инсанларын
гәлбиндә мөһкәмләнсин, онлары һәјатда етибарлы вә дүзкүн
јола јөнәлсин.

Һамыныза мөһкәм чан сағлығы, фираванлығ, хејрхәһ иш-
ләрдә мүфәғгәјјәтләр арзулајырам».

Дағыстан Республикасынын башчысынын
вәзифәсини мұвәғгәти ичра едән Серкеј Меликов

Һөрмәтли охучулар, дәјәрли достлар!

Мән Сизи Рамазан бајрамы
мұнасибәтилә сәмиими гәлб-
дән тәбрик едир, Сизә тәмиз
дүшүнчәләр, саф арзулар диләј-
ирәм. Аллаһ сизи вә айләнизи,
сәвдикләринизи гаршыја чыхан
чәтинликләрдән вә бәлалардан
горусун, гәлбиниздәки һәрәрәт
доғмаларынызы иситсин, мөһ-
рибанчылығыныз, дөстәјиниз
јахшы инсанлара көмәк етсин,
евләриниздә һәр заман һөрмәт
вә хошбәхтлик бәргәрар олсун.

Әзиз«Дәрбәнд»сәвәрләр!

Бир даһа бајрамынызы тәбрик едирәм, даима јанынызда
Сизи сәвән сағлам аилә үзвләринизин, һәгиги достларынызын
олмасыны, евләриниздә сүлһүн, әмин-аманлығын, фираванлы-
ғын вә хошбәхтлијин һөкм сүрмәсини арзулајырам. Гаршыда кә-
лән күнләриниз севинч, сәадәт, һармонија вә севки-мөһәббәтлә,
сүфрәләриниз исә бол рузу-бәрәктлә долу олсун.

Бајрамыныз мұбарәк!

Тәрлан Әләкпәров,
«Дәрбәнд» республика ичтимаи-сијаси гәзетинин
баш редактору

Дәрбәнд шәһәринин ады верилди

«Русија» авиаширкәтинин тәјјарәләриндән биринә Дәрбәнд шәһә-
ринин ады вериләчәк. «Русија» авиаширкәтинин тәјјарәләриндән бири
өлкәмизин гәдим шәһәри вә Русијанын
чәнубундакы –Дәрбәнд туризм мәркәз-
ләриндән бири адландырылачагдыр.

Сәсвәрмәјә Дағыстанын даһа ики ту-
ризм шәһәри-Каспијск вә Бујнакс гатылыб.
Сәсвәрмә заманы Дәрбәнд шәһәри галиб
сечилди. Галиб кәлән шәһәрин ады вә
керби «Русија» авиаширкәтинин тәјјарә-
ләриндән биринин көвдәсинә јазылачаг.

Баш сағлығы веририк

Дағыстан Республи-
касынын сакинләри,
еләчә дә ичтимаи вә
дини лидерләр Казан мөк-
тебиндәки атышма заманы һә-
лак олан аиләләри илә дәрин
кәдәрләнир, дөстәк сөзләрини
казанлыларла билдирибләр.
Мајын 11-дә баш верән дөһ-
шәтли бир фәчиә, једди ушаг
олмагла, доггуз нәфәрин һә-
атына сон гојуб. «Дағыстан
Республикасынын Мүфтилији,
175 сәјлы Казан кимназијасын-
да атышма заманы өлән ушаг-
ларын вә бөјүкләрин аиләлә-
ринә вә јахынларына сәмиими
башсағлығы верир.

Бу фәчиәли күндә һамымыз

Татарыстанла бирликдә јас
тутуруг, бүтүн јаралыларын
тәзликлә јахшылашмаларыны
арзу едирик. Гардаш татар
халгы үчүн бөјүк сәбр. һамы-
мыз јенилмәз гүввәт саһибийик
вә гајыдышмыз Она тәрәф-
дир»,- дејә руһани вурғулајыб.

Керч сакинләри шәһәрин
мәркәзиндә гурулмуш бир
аным мәрәсиминә чичәкләр вә
јумшаг ојунчаглар кәтирирләр.
Үрәкләриндә бу фәчиә хусуси
бир ағрыја сәбәб олду. 2018-чи
илдә Керч шәһәриндәки бир
коллечдә –коллечин төләбә-
си төләбәләрә вә ишчиләрә
гаршы атәш ачды, нәтичәдә

21 нәфәр өлдү.

Татарыстанда 12 мај 175
сәјлы кимназијада һәлак олан-
лар үчүн матәм күнү елан
олунуб. Бу гәрәри Татарыстан
Республикасынын Президенти
Рүстәм Минниханов верди.

ҺӨКҮМӘТДӘ

Идарәләрарасы ишчи групунун јығынчағында

Мајын 11-дә ДР һөкүмәти сәдринин мұавини Абдулмуслим Абдулмуслимов чәрәк сәнај-
әси мұәссисәләринә дөвләт мұдафиәси кәстәрилмәси мәсәләси үзрә идарәләрарасы ишчи
групун јығынчағыны кечиримишдир. ВКС режиминдә мұзакирәјә бәләдијјә бирләшмәләри-
нин нүмајәндәләри дә гошулмушдур.

Хатырладаг ки, РФ һөкүмәтинин гәрәрына
мұафиг олараг Дағыстан Республика-
сына чәрәк сәнајәси мұәссисәләринин
мұдафијәсинә 79 милјон 325 мин мәбләгиндә
субвенсија ајрылмышдыр ки, һәмин мәбләгин
бир һиссәси чәрәк вә чәрәк мөһсуллары истәһ-
салына сәрф едилмиш хәрчләрин бир һиссәсини
өдәјәчәкдир. Республика бүдчәсиндән малиј-
јәләшдирмә нәзәрә алынмагла бу мәсәләләрә
үмүмиләрдә хәрчләр 83,5 милјон рубл тәшкил
өдәчәкдир. Абдулмуслим Абдулмуслимовун гејд
етдији кими ишчи групунун гаршысында дуран
вәзифә дөвләт дөстәјинин бүтүн потенциал алы-
чыларла чатдырылмасы үчүн сәј кәстәрилмәсидир.
Ишчи групунун ишини истигамәтләриндән бири
чәрәк истәһсалы мұәссисәләринин истәһсал
етдији мәсулун фәктики һәчмиләринин мұәјјән
едилмәсидир.

Дағыстан Республикасынын кәнд тәсәррүфаты
вә әрзаг назири мұавини Емин Шейхгасановун
мәлуматына кәрә бир чох истәһсалчылар истә-
һсал едилән мөһсулун фәктики һәчмиләринин
лазымы учоту апармыр. һәсабат интизамынын
ашаға сәвијәдә олмасы истәһсалчыларла нәзәрдә
тутулмуш дөвләт дөстәјиндән истифадә етмәјә
имкан вермир.

«ДР кәнд тәсәррүфаты вә әрзаг назирлијинин
мүтәхәсисләри бәләдијјәләрә кәдәрәк билаваситә
чәрәк мөмулатлары мәсулары истәһсачылары
илә информәсија- изаһат кәрүшләрә кечирирләр.
Бу кәрүшләрдә дөвләт дөстәји аланлара крәтериј-
алар, төләбләр вә шәрәитләр һаггында изаһатлар
верилир вә еләчәдә нәзәрдә тутулмуш сәнәдләр
сијасыны формалашдырылмасы мәсәләләринә
әтрафлы бахылмышдыр»-дејә Шейхгасанов бил-
дирәрәк өләвә етмишдир ки, һөләлик потенциал
мұдафијә аланланлар дөвләт дөстәји алынмасы
үчүн материаларын тәгдим едилмәсиндә фәалығ

кәстәрмирләр.

ДР үзрә Федерал верки хидмәти идарәси
башчысы мұавини Нурулла Хизријев чәрәк истә-
һсалчыларынын фәалијјәтини өјрәнилмәси
үзрә ишә бәләдијјәләрдә истәһсал олунан фәктики
мөһсул һәчмиләрини мұәјјән едилмәсинә верки
гојулан базанын вә веркиләрин дахил олунмасы
үзрә идарәләрарасы комисијанын һәр бир бәлә-
дијјә базасында фәалијјәт кәстәрилмәсинин вачиб
олдуғуну тәклиф етмишдир. Јығынчағы јекун-
лашдыран Абдулмуслим Абдулмуслимов дөвләт
дөстәји тәдбирләринин һәр потенциал алчыја
чатдырылмасы үчүн республиканын шәһәр вә рај-
онларынын мұдријјәтләринин башчыларынын бу
ишә гошулмасына чағырмышдыр. Шәһәр вә рајон-
ларынын мұдријјәтләринә ишчи групунун, ДР үзрә
Федерал верки хидмәти идарәси бөлмәләринә вә
ДР үзрә Федерал дөвләт статистика хидмәтинин
әрази органынын фәалијјәтинә истәһсал олунан
чәрәк вә чәрәк мөмулатларына учотун вә нәзәрдә
тутулмуш һәсабат интизамынын ичрасына нәзәр-
рәт едилмәсинә көмәк кәстәрилмәсини тәклиф
олунмушдур.

«Терменлик» турист базасына келмишдир

Дағыстан Һөкүмәтинин Сәдри Абдулпатах Амирханов Буйнакский районунун Манас аул кәндиндә јерләшән «Терменлик» турист базасына кәлмишдир.

Кәлишиндән әсас мәгсәд базанын һазыр ки, вәзијәтини гијмәтләндирмәк, онун инкишафынын имканларыны анализә етмәкдир. Совет дәврүндә истираһәт базасына харици туристләр кәлирди, сонралар ону ушагларын истираһәти үчүн фәал истифаде етмәје башладылар. Иглим шәраитләри вә надир дағ релјефләри бу әразини ғыш вә јазда аилә истираһәтинин инкишафы үчүн чазәбәдар едир. Бу күн турист базасы јенидән гурулмалыдыр. Онаглар јашајан корпуслар көһнәлмиш, инфраструктур инкишаф етдирмәлидир.

«Терменлик» истираһәт базасынын жүксәк турист потенциалына малик олдугуну нәзәрә аларағ Абдулпатах Амирханов ДР Туризм назирлијинә

мүавифиг инвестиција мејданчасы формалашдырмагла бу әразидә турист кластеринин јарадылмасы мәселәсинин ишләјиб һазырланмасыны тапшырмышдыр. Бунунла әлағәдар инвесторларын ахтарышы үзрә иш апарылмасы тапшырылмышдыр. Һәмчининдә үч жүз әли метр узунлуғу олан канат јолу мәселәсинин ишләниб һазырланмасына да тапшырығ верилмишдир.

Бундан башға Дағыстанын нәглијат назирлијинә Манасаул кәнди јолунун төми едилмәси үзрә тапшырығ верилмишдир. Бир аз әввәл бурада 4 километр јола асвалт дөшәнмиш, даһа 4 километр јолун кәндә чәкилмәси планлашдырылғ.

Һәмин күн Абдулпатах Амирханов Дағыстан мејвә

биткиләри тәчрүбә—селекција стансијасында да (ДР Федерал аграр елми мәркәзинин Буйнакский филиалы) олмушдур. Стансијанын мүтәхәссисләри тәрәвәз, тохум, мејвә ағачлары, гоз, тахыл, пахлапы, мејвә вә киләмәјвә биткиләри јетишдирмәклә мәшғулдулар. Өтән илдә бурада 4 гектар шитиллик вә 1 гектарда анажлығ саһәләри салынмышдыр.

Һәмчинин дә стансија әмәкдашлары надир, о чүмләдән «Дагестанкаја», «Берекет», «Наполон» (гара вә чәһрајы) районлашдырылмыш килас сортлары јетишдирмәклә мәшғул олулар. Һәмин сортларын мејвәләринин јахшы дады вә мал кејфијәтләринә маликдирләр. Бунунла јанашы стансија ишчиләринин дедији кими ән башлычасы бағлардан агротехники тәдбирләринин кечирилмәси чәдвәлине ријәјәт едилмәсидир.

Бир аздан бурада илк мәнсул јығымына башланачағ, орта һесабла буранын һәр гектарынан 20 сентләрдән бир аз чоғ мәнсул көзләнилир. Стансијанын әмәкдашлары һансы истигамәтләрдә республика рәһбәрлијиндән көмәк тәләб олуңдуғу һағында данышмышдалар.

Абдулпатах Амирханов Дағыстан Һөкүмәти тәрәфиндән грант шәклиндә көмәк кәстәрилчәји һағында данышмыш, рекионун кәнд тәсәррүфаты вә әрзағ назирлијинә һәмин мәселәнин ишләниб һазырланмасына даир мүвафиг тапшырығлар верилдијини әмин етмишдир.

ДР Һөкүмәтинин сәдри бу сәфәрдән Дағыстанын башчысы вә ДР Һөкүмәти мүдријәти рәһбәринин мүавини Арслан Сәјпулајев, кәнд тәсәррүфаты вә әрзағ назир Баттал Батталов, ДР Туризм вә халғ мәнсуллары үзрә назир вәзифәсини мүвәғгәти ичра едән Емин Мерданов, ДР игтисадијат вә әрази инкишафы назир Арсен Рүстәмов мүшајәт етмишләр.

Дағыстанда православ пасха байрамына һәср олунмуш Пасха фестивалы кечирилди.

Фестивалын програмына көрә, Каспийск шәһәринин «Москва» мәдәнијјәт вә әйләнчә мәркәзиндә Ушағ пасха байрамы кечирилмишдир.

Гүдсдән кәтирилмиш мүгәдәс атәши ики дөфә Совет Иттифағы Гәһрәманы Амедхан Султан адына Маһачгала Бејнәлхалғ һава Лиманында Маһачгала вә Грозны архиепископу Варлаам, Дағыстан Республикасы Һөкүмәти Сәдринин мүавини Рамазан Чәфәров, Дағыстан Республикасынын Милли Сиясәт вә Дини Ишләр үзрә назир Енрик Мүслүмов гаршыламышдыр.

Маһачгала Мүгәддәс Успен Баш килсәсинин Кафедрал Рухани вә Тәһсил Мәркәзиндә Маһачгала Рус Православ Јепархијасынын «Чар ахшам ибадәти» Јепископлар хорунун байрам концерт програмы башламышдыр.

Достлуг Евиндә Дағыстан Республикасы Һөкүмәти, јерли һакимийјәт органлары, республиканын дини бирликләри вә ичтимаи тәшкилатлары, мөктәб шакирдләри, коллеч вә университет тәләбәләри, Дағыстанын Православ ичмасынын үмәјәндәләринин иштирак етдији Республика Пасха шәнликләри кечирилмишдир.

Бинанын фәјесиндә Кизлјар вә Тарумов «Подворје» усталарынын јарадычылығ әсәрләриндән ибарәт халғ сәркиси, Маһачгала «Преображеније» (Трансфигурация) Базар күнү мөктәбинин шакирдләринин тәтбиги инчәсәнәт јарадычылығи мәһсулларынын хејријәјәрмаркасы ачылмыш, Халғ Јарадычылығи Евинин рус халғ нәғмәләри артистләринин чыгышлары олмушдур.

Республиканын рәсми шәх-

сләри вә дин хадимләринин иштиракы илә тәшкил олунан байрам тәдбиринин мөһтәшәм ачылышы Дағыстанын јарадычы группларынын концерти илә баша чатмышдыр.

Маһачгаланын Мүгәддәс Успен Баш килсәсинин Кафедрал Рухани вә Тәһсил Мәркәзинин әразисиндә «Преображеније» Базар күнү мөктәбинин шак-

кертәремәкдир.

Кизлјар Кәнчлик Мәркәзиндә Кизлјар шәһәри, Кизлјар вә Тарумов районлары халғ јарадычылығ групплары, Кизлјар базар күнү мөктәбинин шакирдләринин ифасында Пасха байрам

концерти кечирилмишдир.

Хатырладағ ки, Пасха өлкәмиздә кениш гејд олунан әсас христиан байрамыдыр. һәјатын өлүм, хејрин шәр үзәриндә гәләбәсини тәчәссүм етдирир, күнаһдан тәмизләнмәјин вә инсанын мәнәви дәјишмәсинин мүмкүнлүјүнү кәстәрир. Православ Пасха байрамындан әввәл узун бир оруч тутулур. Пасха атәшинин јандырылмасы Ру-

Дағыстанда Пасха фестивалы кечирилди

идрләринин иштиракы илә Ушағ Пасха байрамы кечирилмишдир.

Маһачгаланын Мүгәддәс Успен Кафедрал Баш килсәсинин әразисиндә халғ сәнәткарлары вә Базар мөктәбләринин шакирдләринин тәтбиги инчәсәнәт јарадычылығын хејријәјәрмаркасы тәшкил олунмушдур. Јәрмарканын кечирилмәсинин мәгсәди чохушағлы, азмәтинатлы аиләләрә мадди јардым кәстәрмәкдир.

Кизлјар Кәнчлик Мәркәзиндә Кизлјар шәһәри, Кизлјар вә Тарумов районлары халғ јарадычылығ групплары, Кизлјар базар күнү мөктәбинин шакирдләринин ифасында Пасха байрам

сијада вачиб бир әнәнә оларағ галыр. Мөминләр кечәјарысына гәдәр Гүдсдә јерләшән Илаһи Гәбри килсәсиндән Мүгәддәс Атәшин енмәсини көзләјирләр. Пасха килсәсиндәки ибадәт христианлар үчүн илин әсас һадисәи олдугуна көрә хусусилә төнтәнәлидир. Мәсинин Парлағ базарынын хилас кечәсиндә ојағ галмағ адәтдир. Бүтүн килсәләрдә байрам кечәси хидмәти кечирилир. Пасха күнү мөминләр сәһәр килсәләрә кедир, орада хидмәтләр апарылыр вә рәнкли јумурта вә ширнијјатлар әзиз тутулур, сонра евләриндә бөјүк бир масаја јығылырлар. Байрам бүтүн һәфтә давам едир.

Тәһким олмуш торпағ саһәләрини кәзмишдир

ДР торпағ вә әмлак мүнәсибәтләри назир Заур Еминов Гәјәкәнд, Гарбудахкәнд вә Дәрбәнд район әразиләриндә дәвләт унитар мүәссисәләринә тәһким олунмуш торпағ саһәләрини вә дашынмаз әмлак объектләрини кәзиб бахмышдыр.

Назирликдән информәсија әкентлијинә верилмиш мәлүмата көрә тәдбир Дағыстан Республикасынын әразисиндә јерләшән торпағлардан сәмәрәли истифаде олунмасынын јохланылмасы үзрә ДР баш-

мүһафизә органларына сорғу һазырланмышдыр. Чүнки бу торпағларда Дағыстан Республикасынын әмлак һүгугу гејдә алынмышдыр.

«Үмумиликдә ДУМ-ун торпағлары үзрә саһәләрин сәрһәдләринин мүәјјән едилмәси вә мүәсәнин фәалијәтини јенидән башланмасы нәзәрә алынарағ бунлардан даһа да сәмәрәли истифаде едилмәси үзрә тәдбирләр көрүлмәлидир»-дејә идарәдән билдирмишләр.

Сонра Заур Еминов «Буйнакский» ДУМ-а тәһким едил-

чысы вәзифәсини мүвәғгәти ичра едән Серкеј Меликовун тапшырығына мүвафиг оларағ кечирилмишдир.

Биринчи оларағ назир Гарбудахкәнд районунда јерләшән «Манаскентское» дәвләт унитар мүәссисәсиндә олмушдур. Ајдын олмушдур ки, ДУМ-нын бир нечә объект-шәраб заводунун бинасы бәрбад вәзијәтдәдир. Әввәл ки, рәһбәрлијин јаратмаз иши сәјәсиндә дашынмаз әмлак итирилмиш, әразидән истифаде олунмур, бина ләзымсыз шәјләрлә долдурулмушдур.

«ДУМ» бир аз әввәз бәһран вәзијәтиндән чыхардылмыш вә мүәссәсинин башчысы вәзифәсини ичра едән јени рәһбәр тәјин олунмушдур. Бунан башға ДУМ-ун инфраструктурунун инкишафы вә онун фәалијәтинин јенидән башланмасы мәгсәдилә Дағыстанын әмлак назирлији ДР кәнд тәсәррүфаты вә әрзағ назирлији илә бирликдә ДУМ-да әввәләр тәһким олунмуш вә мәгсәдли истифаде олунмајан объектләриндән, о чүмләдән инвесторларын чәлб едилмәси илә даһа сәмәрәли истифаде олунмасы мәселәси ишләниб һазырланыр.

Перспективдә онун кәләчәк инкишафы үчүн тәдбирләр ишләниб һазырланаҗағдыр»,-дејә мәлүматда билдирилир.

Сонра бахыш кедишатында дәниз кәнарында дашынмаз әмлак объектләри ашкар едилмишдир ки, кәләчәкдә онларын истифадәси үзрә инвесторларын чәлб едилмәсилә республиканын турист истигамәтинин инкишафы үзрә гәрар гәбул едиләчәкдир.

Гејд едилмишдир ки, һәммин объектләрдә торпағларын ганунсуз зәбт олунмасы әләмәтләри вардыр. Бунунла әлағәдар Дағыстан Республикасынын әмлак назирлији тәрәфиндән ДУМ-а тәһким олунмуш әмлак объектләринин алтындакы торпағ саһәләринин ганунсуз тәртиб едилмәси фактлары үзрә мүрачиәт һазырланарағ прокурорлуг реаксиясы тәдбирләринин гәбул едилмәси үчүн һүгуг

миш торпағ саһәләрини вә дашынмаз әмлак объектләрини кәзмишдир. ДУМ-ун торпағ саһәләри сәмәрәли истифаде олунур-бу торпағларда автоматлашдырылмыш суварма системи илә үзүмлүкләр салынмышдыр. Ләкин ДУМ-ун әразисиндә Хәзәр дәнизинин саһилиндә јерләшән дашынмаз әмлак (кечмиш ушағ дүшөркәси) объект ашкар едилмишдир ки, бу да мүәссисә тәрәфиндән истифаде олунмур. Бу факт үзрә Дағыстанын әмлак назир ДР Һөкүмәти үнванына объект јенидән реконструкция едилмәси вә онун базасы әсасында мөктәбли ушагларын сағламлығи үчүн ушағ дүшөркәсинин ачылмасы барәсиндә тәклиф һазырлаҗаҗдыр.

Һәмчининдә јохлама чәрчивәсиндә ашкар едилмишдир ки, дәниз саһилинә кәдән јол шәхсијәти мүәјән едилмәмиш адамлар тәрәфиндән ганунсуз оларағ бағланмышдыр. Бунан башға ДУМ-ун дашынмаз әмлак объектләринин ганунсуз зәбт олунмасы фактлары ашкар едилмишдир. Онларын јеринә ганунсуз фәрди јашајыш евләри тикилимишдир. Һәммин позунтулар үзрә материал топланмыш вә ганунсуз јашајыш объектләри учалдан үчүнчү шәхсләрин бурадан чыхарылмасы вә позунтуларын гаршысыны алынмасы үчүн һүгуг мүһафизә органларына көндәриләчәкдир.

Даһа сонра назир республикада ән јахшы инкишаф едән «Каспиј» дәвләт унитар мүәссисәсинә тәһким олунмуш торпағ саһәләрини вә дашынмаз әмлак объектләрини јохламышдыр. Јохламанын кедишаты заманы ашкар едилмишдир ки, «Каспиј» ДУМ-на тәһким олунмуш бүтүн торпағлар тәсәррүфат дөвријәсинә салынмыш вә буғда, арпа, үзүм јетишдирилмәси вә пајызлығлар әкилмәси үчүн истифаде олунур. ДУМ-ун истифадәсиндә олунан кәнд тәсәррүфаты техникасы тәјинаты үзрә истифаде олунур.

РИА-Дагестан

Бөјүк Вәтән мұһарибәсиндә Табасаран районунун Јерси кәндинин 220-дән чоҳ сакини өз елини-обасыны тәрк едәрәк, доғма Вәтәни горумаг үчүн чәбһәјә јола дүшдү. Онлар практик олараг бүтүн чәбһәләрдә-бөјүк вә кичик дөјүшләрдә иштирак едиләр. Јерсилеләр

хүсусилә 1941-чи илин јайында-мұһарибәнин башланғычында Украинада кәшфијатда оларкән, 22 фашисти (онлардан икиси забит иди) әсир кәтүрән Сејидаға Фәрәзуллајевич Ибраһимовун кәстәрдији бөјүк гәһрәмәнлүгә кәрә гүрүр һисси дүјүрлар.

Һәмјерлимитин икидлийи һағгында мөгалә о ил-ләрин Чәнуб-Гәрб чәб-һәсинин танынмыш мұһарибә мұхбири вә мұһарибәдән сонра «Јени дүнја» журналынын баш редактору Александр Трифонович Твардовски (1950-1958-1970-чи илләр) тәрәфиндән јазылмышдыр. Бу мөгалә әв-вәлчә «Гырмызы Орду» чәбһә гәзетинин 9-чу сајында чыхды вә даһа сонра «Дагестанскаја правда»-да јенидән чап олунду. Кәндимизин тарих мұәллими Магомедрәсул Доногујев илк дөфә бу мөгаләјә раст кәлди. Тәәссуф ки, Магмедрәсул Абулҗановичин рәһбәрлик етдији мөктәбимизин гырмызы

о вә онун взводунун әскәрләри «Гырмызы Улдуз» орденини лајиг кәрулдүләр.

Капитан Рамазановун тағымы Шәрғи Пруссия вә Кониҗсберг уғрунда сәрт вә инадкар дөјүшләрдә дө фәргләнәрәк, дүшмән гәраркаһыны дармадағын етмөји бачардылар. Буна кәрә о 1-чи дәрәчәли Вәтән мұһарибәси ордени илә тәлтиф едилди.

Мұһарибәдән сонра истәдадлы вә чәсарәтли капитан ихтисасыны артырмаг үчүн Јевпаторија кәндәрилди. 1946-чы илин октябрында Совет Ордусундан тәрхис едилди вә бундан сонра Табасаран районунун Шиле мөктәбинин директору вә-

ил тарихиндә әлверишсиз һава шәраитиндә, гошунларымызын бу гәдәр кениш мигјаслы һүчума һәлә там һазыр олмадығы бир вахтда башлады. Планлашдырылмамыш һүчум тарихи Инкилтәрәнин баш назири Уинстон Черчиллин маршал Сталинә мұрачииәти илә изаһ едилди.

Иш ондадыр ки, инкилис-америкалы мұттәфиғләримиз, гәрбдә икинчи чәбһәнин ачыл-масындан (6 ијул 1944-чу ил) вә уғурлу һүчумдан сонра, 1945-чи илин әввәлләриндә Арденнес дағынын бөлкәсиндә (Чәнуби-Гәрби Белчики) алманлардан зәрбә алмаға башладылар. Черчил, мұттәфиғләри дүшмән еһтималындакы мұһасирдән

Јерсилеләр БВМ чәбһәләриндә

ләпирчиләр командасынын Сејидаға Ибраһимовун сонра-кы тәлҗәни ејрәнмәк чәһдләри уғурсуз олду.

Начмуддин Пирбалајевич Рамазанов кәнуллү олараг артилерија ләјтенанты рутбәси илә чәбһәјә јолланды. 1941-чи илин гишында Москва уғрунда дөјүшләрдә иштирак етди. Онун командирлик етдији артилерија взводу илк дөјүшдә фашистләр-рин зирәһли машыныны мөһв етди вә дүшмәнин пијадаларыны чаш-баш едәрәк, онлар-ы дағытды. Бу дөјүшә кәрә о «Һәрби хидмәтләринә кәрә» илк мұкафатыны алды.

1943-чу илин август ајында Смоленшинанын азад едилмәси уғрунда дөјүшләр башлајанда Начмуддин Рамазановун тағымы (взвод) пијада дивизијасынын гәраркаһыны дүшмәнин һава һүчумларындан горумаг үчүн әмр алды. Бу дөјүшләрин бириндә артилерија силаһынын нишанчысы һәлак олду. О әләнин јерини тутду вә дүшмән тәјарәсини һәдәфә алараг вурду. Лакин онун өзү да ағыр јараланды. Бу шүәәтинә кәрә команданлыг тәрәфиндән икин-чи дәрәчәли Вәтән мұһарибәси ордени илә тәлтиф едилди.

1944-чу илин јазында гошунларымыз артыг Белорусијаны азад едирдиләр. Минск әмәлијаты 29 ијун тарихиндә башлады. Ијулун 5-дә Минск јакынлығында капитан Начмуддин Рамазановун тағымы өзүндән үстүн олан дүшмән гүввәләри илә дөјүшә кирди. Бачарыглы, чәсарәтли һәрәкәтләри илә онун взводунун дөјүшчүләри 20 дүшмән әскәрини мөһв етди вә 76 нәфәрини әсир алдылар. Әзләри исә бунун мұғабилиндә бир әскәр белә итирмәдиләр. Кәстәрилән чәсарәт вә гәһрәмәнлүгә кәрә

зифәсиндә чалышды. Шимали вә Чәнуби Корейа арасында мұһарибә башлајанда (1950-чи илин ијун ајында) еһтијатда олан капитан Рамазанов кәнуллү олар-аг Корейа чәбһәсинә јазылды. Бу мұһарибә 1953-чу илин ију-лунда, билдијиниз кими компро-мислә сонә чатды: Чәнуб илә Шимал арасындакы сәрһәд 53 паралелдә гурулду. Бу бөлкү бу күнә кими горунуб сахланылыр.

Корейа мұһарибәсиндән сон-ра даһа 2 ил дө хидмәт етди вә Начмуддин Пирбалајевич доғма кәндинә гајытды. Мұһарибәдән сонра педагожи кадрлар ғытлы-ғы јаранды вә бу сәбәбдән дө о әввәлчә Сертил кәндинә, даһа сонра исә Куркака мөктәб дирек-тору вәзифәсинә кәндәрилди.

1958-1979-чу илләрдә до-ғулдуғу Јерси кәндиндә тарих мұәллими вә мөктәб директору вәзифәләриндә чалышмышдыр. Мұәллиминин һәмишә шән вә никбин олдуғуну ифадә едән бу мөгаләнин мұәллифи дө Начмуддин Пирбалајевичдән тарих дәрсләрини алыб. БВМ иштиракчысы кәзәл вә истәдад-лы инсан, 1999-чу илдә вәфат етмишдир.

Гәһрәмән хиласкара әбәди хатирә!

Бәдәл Рәчәбович Исмајылов Висло-Одер әмәлијатынын иштиракчысы иди. Бу стратежи һүчум әмәлијаты вермахтын ордусунун тамамилә мөғлуби-јәтинә сәбәб олан икинчи дүнја мұһарибәсинин сон әмәлијат-ларындан бири иди. Әмәлијат Полшаны Висло чајынын гәр-биндә азад етмәк мөғсәдини дашыырды вә 1-чи Белорусија (командир Кеорки Жуков) вә 1-чи Украина (командир Иван Конев) чәбһәләринин гүввәләри тәрәфиндән һәјата кечирилирди. һүчум гишда-12 јанвар 1945-чи

гуртармаг үчүн Сталиндән һүчумлара мұмкүн гәдәр тез башламасыны хаһиш етди. Вис-ладан кечмәк Совет әскәр вә забитләринин кәстәрдији бөјүк бир рәшадәт иди. Алманларын Совет гошунларынын Висланын сол саһилиндә мөһкәмләнмә-синин гаршысыны алмаг үчүн кәстәрдикләри бүтүн чәһдләр уғурсуз олду. Топчу табору-нун командири Бәдәл Рәчәбов дүшмәнин атәш нөғтәләрини дөғиг бир шәкилдә мөғлуб ед-әрәк, әскәрләримизин дәрин Висла чајынын әкс саһилиндә мөһкәмләнмәсинә көмәк етди.

Висла әмәлијатында га-зандығы уғурлара кәрә Бәдәл Рәчәбович Исмајылова Али Баш Командан Иосиф Сталин-дән шәхси тәшәккүр мөктубу кәндәрилди.

Микајыл Исмајылович Әск-әрәв дө дүшмәнә гаршы мөрд-ликлә вурумушдур. Дүшмән-лә вурумаларын бириндә һәлак олмуш командири әвәз етмиш вә дөјүш уғурла давам етдирмишдир. Бу чәсарәтинә кәрә дө дөјүш мұкафатына лајиг кәрулмушдур. Икид әскәр дүшмәнлә башга бир дөјүш-дә ајағындан бәрк јараланыр вә госпиталда һәкимләр онун ајағыны кәсмәли олулар. Го-спиталда мұәличә едилдикдән сонра доғма кәндинә гајыдыр вә һәјатына давам едир. Ајағынын протез олмасына бахмајараг, о чоҳ чевик һәрәкәтли вә фәал бир инсан иди.

Бөјүк Вәтән мұһарибәси чәб-һәләриндән 110 нәфәр јерсيلي доғма јурда гајытмамышдыр.

Онларын әбәди хатирәси даима јерсилеләрин гәлбиндә јашајачагдыр!

**Г. Әмәров.
Рус дилиндән чевирәни:
А. Ағакишијева**

Тарихә јазылсын бир гызыл хәтлә, 45-чи илин 9 Мај Күнү

Әзиз охучуларым! Бу дәфәки јазымда мән 1941-1945-чи илләр Бөјүк Вәтән мұһарибәсиндә рәшадәтлә вурумуш азербайҗанлылардан бәһс етмәк истәјирәм.

БВМ иштиракчысы Мәр-данов Шафи Хасполатович-1мај 1924-чу илдә Дәрбәнд шәһәриндә анадан олмушдур. 10-чу синифи битирәндә икин-чи дүнја мұһарибәси башлајыр вә һамы кими 17 јашлы Шафи дө чәбһәнин ән гајнар нөғтә-ләринә кәндәрилир. Дөјүшдә бачарыг вә чәсарәтинә кәрә елә һәммин или она «Баш ләјте-нант» рутбәси верилир. Ганлы дөјүшләрин кетдији кәнд вә шәһәрләрдә һитләрчиләр әсас нөғтәләри елә кечирмишдиләр. 1942-чи илин гишы иди. Дөјү-шләр ара вермирди. Нечә мин азербайҗанлы оғулларымыз бу дөјүшләрдә өз ганлары баһа-сына вурумушараг, чанларыны Вәтән уғрунда фәда едиләр вә ән јүксәк зирвәјә учалдылар. Амма һеч ким үмидини итирмә-ди. һамы билирди ки, мәнфур дүшмәнә галиб кәләчәјик...

Һәммин или Шафи ајағындан бәрк јараланыр вә ону тәчили олараг госпитала кәтүрүрләр. Госпиталда мұәличә олун-дугдан сонра јенидән чәбһәјә јолланыр.

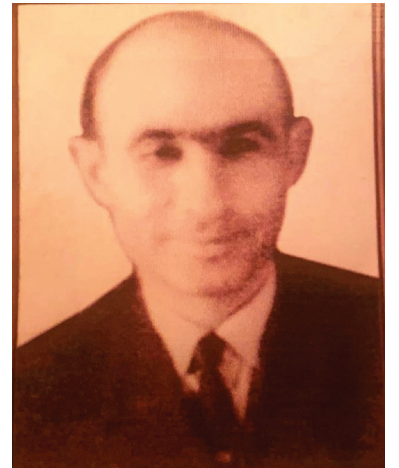
1944-чу илин ијул, август ајларында Одессаны дүшмән ишғалындан азад едилрләр. Бу заман о бир нечә дөфә мұхтә-лиф дәрәчәли бәдән хәсарәт-ләри алмасына бахмајараг, јенидән дөјүшә гатылыр.

Гәләбәдән сонра шәһәр вә кәндләрдә гуручулуг ишләри апарылыр, фабрик вә завод-лар тикилир, әмәк гүввәси тәләб олунур. Шафи дө мұһа-рибәдән сонра доғма Дәрбәнд шәһәринә гајыдыр вә заводда ишләмәјә башлајыр.

1947-чи илдә айлә гуран ветеранымыз 10 әвлад саһиб олур вә 40 иллик өмрүнү за-водда чалышмаға сәрф едир.

21 феврал 1987-чи илдә дөвләт тәрәфиндән Бөјүк Вә-тән мұһарибәсинин икинчи дәрәчәли орден вә медалла-рыјла тәлтиф олунур.

1997-чи илдә хәстәләнир вә 25 апрел 1998-чи илдә дүнја-сыны дөјишир.

Сонралар ветеранымыз һағгында чоһлу марағлы мөлу-матлар әлдә етдим. Достумун хатирәләриндән:

«Анам һәмишә мәни Шафи бабанын јанына апарарды. О бизә мұһарибәнин ганлы-гадагы күнләриндән, Берли-нә гәдәр кәдиб алманларла нечә вурумушдугдан, чәбһә јолдашларынын гәһрәмән-лығларындан сөһбәт ачарды. Анамын бабасы һәм дө мәним бабамдыр. Мән ветеран ба-бамла даим фәхр едирәм вә едәчәјәм».

Сонра достум «Чәнаб ләјте-нант» маһнысыны мәним үчүн охумаға башлады:

Барыт гоһулу о јоллар,
о јоллар,
Сәни бәс нә вахт гајтарар,
гајтарар.
Сәндән тәсәлли бир
забит мундири,
Бир чүт улдузлу, ајлы
пагонлар.

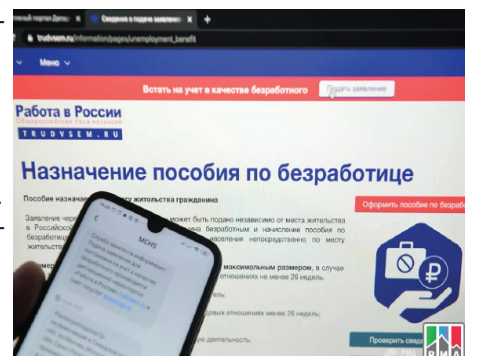
Һај вер мәнә чәнаб
ләјтенант,
Һај вер мәнә ләјтенант.
Хош мұждәли бир
савашдан,
Пај вер, мәнә ләјтенант
Һүсәјн Мәммәдов,
Дәрбәнд шәһәр 1
сајлы кимназијанын 8-чи
«б» синиф шакирди

Сосиал мұавинәтләр гануну гүввәјә минмишдир

«Парламенскаја газета» нын јаздығына кәрә бу һәфтә-нин икинчи күнү вәтәндашлара онлардан әризә олмадан мұхтәлиф сосиал мұдафијә тәдбирләри тәјин вә тәғдим гүввәјә минир.

Гәзетин вердији мө-лумата кәрә бунун үчүн рекионлар Ваһид Дөвләт Сосиал Тәминаты Информасија системиндән (ЕГИССС) истифаде едәчәкләр. Мәмурларын бу систе-мә кирмәјә һәлә илин әввәлиндән имканлары олсада анчаг күзәшт вә мұавинәтләрин реализә едилмәси үчүн онларын бу мөлуматлардан истифаде етмәк һуғуғу јох иди. Мөлумат-ларын кәзиб топламаға вә ја адамлардан сәнәдләрин сәрбәст тәғдим етмәји хаһиш олунурду.

Ганун лајиһәсинин Дөвләт Думасында бахылдығы заман Әмәк назирлији башчысынын мұавини Алексәј Склјар етираф етмишдир ки, јенилик саһәсиндә бүтүн мұәссисәләрә мөлу-матлар електрон форматында –вәтәндашларын иштиракы вә сәнәдләр тәләб олунмадан даһил олачагдыр.

Вөтөн горудун сөиндир, горумадын өзкөиндир

БВМ иштиракчысы Ашуров Вәли Нәсурллајевич 1910-чу илдә Дәрбәнд шәһәриндә анадан олмушдур. Мүһарибәдән әввәл Дәрбәнд шәһәр Халг Мәһкәмәсиндә жүксәк вәзифәләрдә чалышмышдыр.

1942-чи илдә вәзифәсиндән ајрылыб көнүллү олараг өн чәбһәжә јолланмышдыр. Амма 1943-чү илдә әлиндән бәрк јараланараг вәтәнинә гајытмыш вә Дәрбәнд рајон Халг Мәһкәмәсиндә прокурор вәзифәсиндә чалышмышдыр.

Мүһарибәдән сонрақы илләрдә башга сәһәләрдә, о чүмләдән јағ емалы заводунун мүдири вәзифәсиндә дә чалышмышдыр.

Ветеранымызын шәрәфли өмүр јолу мүһарибәнин ән гызгын дөјүш нөгтәсиндән кечир. Көстәрдији гәһрәманлығына көрә дөфәләрлә Дағыстан Республикасынын орден вә медалларына лајиг көрүлүб. Өмрүнү доғма вәтәнинә һәср едиб, вәтәни үчүн чалышыб.

1981-чи илдә вәфатындан сонра гәзетләрдә ветеранымыз һаггында «Кешмәкешли чәбһә јолларындан» адлы мүхтәлиф мегаләләр дәрч олунуб.

Вөтөн горудун сөиндир,
Горумадын, өзкөиндир,
Горумадын јағынындыр,
Горумадын ахырындыр.

Вөтөн горудун сөиндир,
О бајраг тутан әлиндир,
Басылмаз галан дағындыр,
Горумадын, көз дағындыр.

Вөтөн горудун сөиндир,
О тајлы бу тајлы үнүндүр,
Ики аглајан көзүндүр,
Дәрбәндин, Тәбризиндир.

Һүсәјн Мәммәдов,
Дәрбәнд шәһәр 1 сәјлы кимназијанын 8-чи «б» синиф шакирди

Һеч ким унудулмур

9 мај 1941-1945-чи илләр вәтәнимизә һүчүм едән гәддар вә дүшмән үзәриндә гәләбәнин 76-чи илдөнүмүдүр. Бүтүн Совет халгы өлкәләрин мүдафиә етмәк үчүн галхды. Мүһарибә узун, ганлы, гәддар иди, бу да милјонларла вәтәндашымызын һәјатына сон гојду.

Бөјүк Вөтөн Мүһарибәсиндә гәләбәни јахынлашдыранлар арасында 150 миндән чох Дағыстанлы иштирак етди, онларын јарысы дөјүш мејданларындан гајытмады. Бүтүн өлкә кими, мүкафатландырылан 56 Дағыстанлы арасында Совет Иттифагы Гәһрәманлары да вар. Өлкөнин мүдафиәчиләри арасында һәмјерлимиз, Дәрбәнд рајонунун Берикәј кендинин вәтәндашы Мәрдан Мусајевич Мәрданов мајын 5-дә 1914-чи илдә бөјүк бир болшевик коммунист аиләсиндә анадан олуб вә һәмин кәнддә бөјүјөн елоғлумузду.

Орта мөктәби битирдикдән сонра Маһачгала шәһәриндә ки, Дағыстан тибб коллечинә дахил олур. Маһачгала КВК. ДАССР 1938-чу илдә фәһлә вә кәндлиләрин Гырмызы Ордусуна чағырылды. Совет-фин мүһарибәсиндә фәал иштирак етмишди. Икинчи Дүнја Мүһарибәсинин башлангычындан бәри 70 аврулуг төһнизаты, 54 дајанма 12 едир. Ағыр јаралыларла вә хәстәләрә өлкөнин мүдафиәчиләри сыраларына гошулмаға көмөк едиб. Тибби хидмәтин баш лејтенанты һәрби рүтбәсинә саһиб иди.

Милитарист Јапониянын мәғлубијәтиндә иштирак едиб. Дөвләт һәрби орден вә медаллары илә төлтиф едилмишди. 1941-1945-чи ил Бөјүк Вөтөн Мүһарибәсиндә Алманија үзәриндә гәләбәжә көрә медал Јапония үзәриндә гәләбәжә көрә 2-чи дәрәжәли «Вөтөн Мүһарибәси Ордени». Мүһарибә битдикдән сонра Падар рајон хәстәханасында фелдшер олараг чалышыб.

Р.Мусајев

Шәрги Пруссия уғрунда дөјүшләрдә

Кечмишдәки бүтүн алман дөвләтләри арасында ән бөјүјү вә ән төчөвүзкары олан Пруссия һәмишә Авропада төчәвүз мәнбәји олмушдур. 1870-71-чи илләрдә Франса-Пруссия мүһарибәсиндә галиб кәләрәк бүтүн кичик алман дөвләтләрини ваһид бир императорлугда бирләшдирән о иди. Пруссиянын пајтахты Берлин, даһа сонра исә алман империясы он милјонларла инсанын мәнв олмасына сәбәб олан икинчи дүнја мүһарибәсинин төшәббүскары иди. Адолф Һитлер һәрби әсирләрин әлләри илә «Гурд јувасы» адланан дәрин бетонланмыш бир бункер тикәрәк һәрби әмәлијатлара мәнз бурадан, Шәрги Пруссиянын пајтахты Көнигсбергдән рәһбәрлик едирди.

Шәрги Пруссиянын вә онун пајтахты Көнигсбергин (индики

Калининград) азад едилмәси үчүн әмәлијатлар 1945-чи ил январын 13-дә башлады. Фашист команданылығы Һитлерин әмри илә Совет гошунларыны дајандырмаг нијјәти илә бир чох дәрин ешелонлу истәһкамлар тикди.

Көнигсбергин бу мүдафиә хәттләрини гырмаг үчүн апарылан әмәлијатларда Гураһ рајонунун Стул кәнд сакини Аллаһверди Аллаһгулијевич Мәчидов да иштирак етмишди. О 1921-чи илдә анадан олуб, 1944-чү илдә чәбһәжә чағырылыб. Иван Данилович Черняховскинин команданылығы алтында 3-чү Белорусия чәбһәсинин 69-чу дивизијасында хидмәт етмишди. Алманлар чарәсиз шәкилдә өзләрини мүдафиә едирдиләр, һәр километри ган баһасына алмаг лазым кәлирди.

Гырмызы Ордунун ирәли-

ләјән һиссәси ағыр иткиләр верди. Дүшмәнлә тоғушмалардан бириндә Аллаһверди Мәчидов да ағыр јараланды. Узун бир мүаличәдән сонра о јенидән дөјүш мејданына гај-

ытды, лакин артыг бу вахта гәдәр гошунларымыз вермахтын бөлмәләрини мүһасирәжә алды вә онлары тәслим олмаға мәчбур етдиләр- үмумиликдә 220 миндән чох дүшмән әскәри вә забити әлә кечирилди, демәк олар ки, 11 мини мәнв едилди.

Аллаһверди Аллаһгулијевич Алманијанын тәслим олунмасына гәдәр дөјүшләрдә иштирак етди. 1946-чы илдә төрхис олунду вә мүкафатлары илә доғма Дағыстана дөндү. һазырда Биличи кендиндә јашајыр вә чохсајлы нәвә вә нәтичәләринин варлығына севинир.

Биз ону Бөјүк Гәләбә мүнәсибәтилә тәбрик едир, мөһкәм чан сағлығы вә узун өмүр арзулајырыг.

Г.Өмәров.
Рус дилиндән чевирәни:
А.Ағакишијева

Дәрбәнд мәним вәтәнимдир

Дәрбәнд та дөврү гәдимдән нечә-нечә тарихләри атлајараг, бу күнә кәлиб чатыб. Бу гәдим шәһәрә минләрлә дастанлар јазылыб. Јүзләрлә поемалар һәср олунуб. Онун адына көзәл маһнылар, әввәзиз әсәрләр јараныб. Бу күн бу өнәнә, һәлә дә давам етмәкдәдир. Бәлкә дә она көрә, бу гәдим шәһәр һәр јердә севилир.

Белә бир тәдбирләрдән бири дә, бу күнләрдә Дәрбәнд шәһәр 2 сәјлы ушаг инчәсәнәт мөктәбиндә, Дәрбәндә һәср олунмуш тәнтәнәли бир тәдбир кечирилди. Тәдбири ушаг инчәсәнәт мөктәбинин мүәллими, Елмира Абдуллајевна Асланова тәшкил етмишди.

Бир аз онунла таныш олаг. Елмира Абдуллајевна Асланова, 1974-чү илдә педагожи мөктәби битириб вә һәмин ил Дәрбәнд шәһәр 2 сәјлы интернат мөктәбиндә ибтидаи синиф мүәллими тәјин едилиб. Сонра исә 1995-чи илдә, Дәрбәнд шәһәр 4 сәјлы орта мөктәбин директор муавини тәјин едилиб вә 11 ил орада чалышыб. Даһа сонра өз иш фәәлијјәтини Дәрбәнд шәһәр 2 сәјлы ушаг инчәсәнәт мөктәбиндә давам етди-

рир. Орада о өз јетирмәләри илә, шәһәр вә республика мүсабигәләриндә фәал иштирак едиб. Үмүмрусија вә республика мүсабигәләринин диплом галибидир.

Елмира Абдуллајевна һәм педагожи мөктәбин дә, һәм дә педагожи институтда тәһсил алыб, жүксәк категоријалы мүәллимдир. һәр ил мөктәблиләр вә бахча ушағлары үчүн концертләр һазырлајыр. Мәгсәд исә мусигини, мәдәнијјәти, инчәсәнәти вә рәссамлығы инкишаф етдирмәкдир. Тәләбә вә шакирдләрин әсәрләриндән ибарәт сәркиләр һәм Русија, һәм Дағыстан Республикасынын тәһсил Назирлијинин, шәһәр рәһбәрлији вә мөктәб директору тәрәфиндән бир чох диплом вә фәхри фәрманлар тәртиф едилмишди. Онун 47 иллик мөктәб тәчрүбәсиндә. 21 или 2 сәјлы интернат мөктәби. 16 или исә 2 сәјлы ушаг инчәсәнәт мөктәбидир.

Һәр ил олдуғу кими, бу ил дә ушағларла бирликдә доғма Дәрбәндә һәср олунмуш шеир вә маһнылардан ибарәт концерт програмы һазырламышды. Тәд-

бирин шакирд гонағлары 4, 6 вә 9 сәјлы орта мөктәбләрин ушағлары. Әлбәтдә Елмира Абдуллајевнанын өзүнүн театр сәнәти илә мәшгул олан хусуси тәләбә вә шакирдләри вар. Бир нечә мөктәблә бәрабәр чалышыр. Бунлар 3, 9, 11, 15, 16. 20 сәјлы мөктәбләр 2 вә 15 сәјлы кимназијаларын шакирдләридир.

Ушағлар 1-чи Пјоторун Дәрбәндә зијарәти сәһнәсини усталыгла көстәрдиләр. Шәһәримизә һәср олунмуш шеирләр сөјләдиләр, маһнылар охудулар. Бу бајрам абуһавалы концерт програмында Дағыстан Республикасынын әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси Хуршидә Исмајилова гонағ иди. Хуршидә ханым өз көзәл ифалары илә чыхыш етди. Русија вә Азәрбәјжан Јазычылар Бирлијинин үзвү, мән нәғмәкар шаирә Зейнәб Дәрбәндли дә һәм өз сөзләримә һәм дә Дағыстан Республикасынын әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси. Дәрбәнд шәһәр мәркәзи китахананын директору Диана Әлијеванын сөзләринә Елмир Мәдәтоғлунун бәстәләдији маһнылары ифа етдим.

Концерт програмы демәк олар ки, сөзүн әсил мәнәсында көзәл вә јадда галан олду. Тәдбирин сонунда, Елмира мүәллимә гонағлары мөһтәшәм чај сүфрәсинә дөвәт етди.

3. Дәрбәндли

Динч, гуручулуг ишлери илэ мөшгул олмаг, доғмаларына, эзизлэринэ гаҕы көстөрмөк-һэр бир инсанын баша дүшэ, анлаја билэ-чэји тэбии дэјэрлэрдир. Лакин инсан бэзэн чашгынлыг, нараһатлыг ичэрисиндэ мәнэви дэјэрлэринин тәлиматларыны итирә биләр, хүсүсән дә кәнчләр јүнкүл газанч әлдә етмәк

мәгсәдилә јүксәк сәсиал вә дини идејаларын архасында кизләнән, инсанларын руһуну дэјишмәк, дүзкүн јолдан чәкиндирмәк истәјән, өз инанчларына онлары гурбан вермәк үчүн әлләриндә силаһа чевирмәк истәјәнләрин гурбаны ола биләрләр

Бунун әсл һәгигәт олдуғуну баша дүшмәк Сунтинскиј рајонунун Хамаитли кәнд сакини Арсен Кадырова чох баһа баша кәлир. Онун террорчулара јардым етмәкдә тәгсирли олдуғу өз тәсдигини тапыр вә о, кәнч һәјатынын мүәјјән бир һиссәсини азадлыгдан мәрһум олунараг чәзасәкмә мүәссисәсиндә валидејнләриндән, һәјат јолдашындан, өвладыннан ајры јашамагла кечирәркән өз сәһвини баша дүшмәјә вә бундан нәтичә чыхармаға имканы олур.

Һәјатында јаранан бу кәскин дәјишиклијә сәбәб исә тәсәдүфи бир һадисә нәтичәсиндә баш верир.

«Хамаитли кәнди јахынлыгындакы мешәдә одун јыған заман кичик бир даш тикәсинин мәнә дәјдијини һисс етдим вә архаја чевриләндә бир адамын мәнә јахынлашдығыны көрдүм. Кәлән адам мәним гоһумум иди».

Һәммин гоһумум бир нечә мүддәт бундан әввәл «мешәјә кетмишди». О, Арсендән јемәјә

Фикирләширәм ки, бир илдән сонра Маһач-галаја кедәрәм орада машын механики вә ја тикинтидә ишә дүзәләрәм. Һәләлик исә өвдә тәсәррүфатла мөшгулам»- дејә Арсен кәләчәк планларыны бизимлә бөлүшдү.

Онун 26 јашы вар. Белә ачы һәјат тәчрүбәси олан бу кәнч башга кәнчләрә мүрачиәт едәрәк,

Кеч дә олса сәһвини баша дүшдү

чәрәк истәјир. Нечә гоһумуна чәрәк вермәјә етираз едә биләрсән? Елә о күндән Арсен «мешә гардашларыны» вахташыры әрзагла тәмин етмәјә башлајыр.

О вахт 19 јашы олан бу кәнч артыг өвли олса да көрдүјү ишин онун үчүн пис нәтичә верәчәјини там анлаја билмәјәрәк сәһв һәрәкәтә гәрар верир.

Онун сөзләринә көрә, гануна зидд һәрәкәт етдијини анласа да, јаланчы романтика һисси ағлына үстүн кәлир. «О вахт чаван идим, дүшүнәм ағлыма үстүн кәлди вә елә дүшүнүрдүм ки, јахшы иш көрүрәм, гәһрәмәнлыг

көстөрирәм»-дејир.

Бир мүддәтдән сонра террорчуларла әлагәсиндән хәбәр тутан һүгүг-мүһафизә органлары өмәкдашлары ону сахлајараг 5 ил 4 ај мүддәтинә азадлыгдан мәрһум етмә чәзасы илә чидди режимли колонијада чәза чәкмәјә мәнқум едирләр вә чәзасыны чәкмәјә Татарстана јоллајырлар.

Бу чәтин анларында Арсенин јанында о вахт јалныз валидејнләри, гардашлары вә һәјат јолдашы олур. Тутулдугдан ики ај сонра Арсен оғлунун дүнјаја кәлдијини өјрөнир. Бәлкә дә елә оғлунун дүнјаја кәлмәси она јыхылмамаг үчүн, руһдан дүшмәмәсинә күч верир ки, чәзасыны ләјагәтлә чәкиб айләсинин јанына гајытсын. Сән демә чәза чәкмә мүәссисәсиндә дә вахты сәмәрәли кечирмәк олурмуш. Елә орада да бу кәнч оғлан һәјатында илк пешәјә —машын механики пешәсинә јијәлинир.

Өтән илин декабр ајында евинә дөнәрәк валидејнләрини, гардашларыны, һәјат јолдашыны вә артыг 6 јашда олан оғлуну гучаглајаркән Арсен баша дүшүр ки, бу онун һәјатында јени һәјата башламаг үчүн дөнүш нөгтәсидир.

«Истәјирәм оғлуму тәрбијә едим, јенә дә ушагларым дүнјаја кәлсин, истәјирәм аиләмә, гардашларыма көмәк едим. Тәәссуф ки, өвдә иш мәсәләси чох чәтиндир, рајондан кәнара чыхмаг гадағасы исә бир илдән сонра битәчәк.

сонрадан јалныз сыныг үмидләр вә пешманчылыг тәһлүкәси олан бу сәдди кечмәмәји онлара мөсләһәт көрүр: «Һәмишә валидејнләринизә гулаг асын вә онларын јанында олун. Дин мүһа-рибәси барәдә чөфәнкијатлара ујараг өзүнүзү онларын кәләсинә чевирмәләринә имкан вермәјин. Бу јаланлары илә онлар инсанларын һәјатыны тәһлүкәјә атараг өз мәгсәдләри үчүн истифадә едирләр. Башгаларынын сәһвләринә бахыб өзүнүзүн сәһв һәрәкәт етмәсинә јол вермәјин, бачардыгча бу јолдан өзүнүзү вә јахынларынызы чәкиндириң».

Арсен Кадиров кими дүз јолуну дәјишәнләр Сунтинскиј рајонунда аз дејилди. Узун мүддәт бу рајон террорчулугда фәаллыг көстөрәнин сајына көрә биринчиләр сырасында дурурду. Кәндин ағсагалы Муса Сиражутдинов белә хатырлајыр ки, ән чәтин дөвр 2010-2015-чи илләр иди. О заман чаванларын чоху Суријаја јолланды, галанлары исә мүхтәлиф террор актлары тәрәдирдиләр.

Бу һадисәләр чохларынын һәјатына сон гојду. Елә аиләләр вар иди ки. Мәчбуријәт гаршысында доғма јерләрини тәрк едиб кедәнләр дә вар иди. Сиражутдинов белә бир һадисә дә данышды: «Чохлары јәгин ешитмиш олар нечә бир нәфәр бу кәндин сакини Кизләрдә өзүнү партлатдығыны. Онун ики гардашы да хүсуси әмәлијат заманы мәнв едилир вә галан аилә үзвләри исә һәрә бир тәрәфә дағылыр. Онун фикринчә кәнчләр арасында күчлү тәблиғат апарылырды. Әсасән онлар буну интернетдән алырдылар. Бир нәфәр тәблиғатчыја чеврилмишди вә башгаларыны да чәлб едәрәк кениш әһәтәдә јайылмасына наил олурду. Буна әсасән сәсиал позғунлуг зәмин јарадырды. Рајонда иш јери тапмаг чох чәтиндир, она көрә дә кәнчләрдә мөшгуллуг јох дәрәчәдәдир. Амма сон вахтлар көкүндән дәјишмә һисс олунур. Артыг өјрөшдијимиз партлајыш вә атышма, хүсуси әмәлијатлар дајаныб. Чамаатда горху һисси азалыб. Кәнчләр тәблиғата аз ујурлар, чүнки баша дүшүрләр ки, онлардан топ јеми кими истифадә едирләр. Сунтинскиј рајон рәһбәринин мүавини Омар Магомедов белә һесаб едир ки, рајондакы бу вәзијәти дәјишмәјә рајон администрасијасы кәнчләр сијасәти комитәси вә антитеррор комиссијасынын үзвләри илә биркә апарылан профилактик ишләр нәтичәсиндә сон гојмаг мүмкүн олмушдур».

Тәәссуфләр олсун ки, әввәләр белә ишләр лазымы дәрәчәдә апарылмадығына көрә бу кими ағыр нәтичәләрә кәтириб чыхармышдыр. Бу күн рајонда 90 —чы илләрин орталарында вә ја бир аз сонра доғулан кәнчләрә чох аз раст кәлмәк олар ки, о, террорчулуг маддәси чәза чәкмәмиш олсун вә ја сағ галмыш олсун. Бу күн бу маддә илә чәза чәкиб гајыданларын чоху кәнчләрә терроризмә гаршы профилактик ишләр апармагда көмәклик көстөрирләр. Өз шәхси нүмунәләри илә бу јолун нечә тәһлүкәли олдуғуну кәнчләрә өз нүмунәләри илә бу јолун нечә тәһлүкәли олдуғуну кәнчләрә өз нүмунәләри илә изаһ етмәјә чалышырлар.

Фачиә олмаја да биләрди

Баһар, јаз һәлә там олараг кәлмәјиб: күнләр каһ исти олур, каһ да ки, јенидән чәкилиб кедир, дәниз сују һәләлик истиләш-мәјиб, лакин буна бахмајараг, суда үзмәји севәнләри көрә биләрсиниз. Сојуг суда чиммәк бәзиләри үчүн јахшы ола биләр. Амма бу һамыја аид дејил. Бәзи һалларда бу фачиәјә кәтириб чыхарыр.

Бунунла әлагәдар олараг өтән чимәрлик мөвсүмүндә охучуларымыза данышмаг истәдијим бир һадисәни хатырладым, ејни заманда тәчрүбәли бөдән тәрбијәси мүәллими, һал-һазырда тәгаүдчү Ағабек Рәшидовун мүасир кәнчләр һаггында фикирләрини динләмәк истәдим.

Бу һадисә Табасаран рајонунун Јерси кәндиндә баш вермишди. Үч ушаг атасы, отуз јашлы Әзиз Сәфәров өз достлары илә чох да бөјүк олмајан Камыш-новур кәлүнүн саһилиндә динчәләркән, үзмәк гәрарына кәлди, анчаг ғамышларла долашдығындан, нә билмәк олар, бәлкә дә бөдәнинин әзаларында баш верән гычолмадан о саһилә чыха билмәди вә боғулду. Онунла бирликдә истирахәт едән достлары өз јолдашларыны хилас етмәк үчүн һеч бир тәдбир көрмәдиләр.

Даһа сонра бәзиләри горхаг олдуғларына бәрәәт газандыраг, онлары көмәјә чағыранын сәсини ешитмәдикләрини, бәзиләри үзмәји бачармадыларыны вә бу сәбәбдән дә горхуб суја атылмадығларыны иддиа едирдиләр.

Бу фачиә илә әлагәдар олараг Ағабек мүәллим бу күнкү кәнчләри горхаглыгда күнаһландырыр вә 70-чи илләрдә ејнилә Камыш-новур кәлүнүн саһилиндә баш вермиш охшар бир һадисәни (лакин фачиәли сонлуг олмадан) хатырлајыр.

«1973-чү илин ғышында, — дејир Ағабек Зајнитдинович — дөрд дост- мән Доноғујев Камалутдин, Рәчәбов Мүршүд вә Әмирханов Абдулһәмид өрдәк овуна чыхмышдыг. Јанвар ајында һава чох сојуг иди вә донмуш кәлүн үстүнү буз бағламышды. Мүршүд Рәчәбов өрдәји вурду вә ғамышлығын ичиндә ону ахтармаға чумду. Анчаг саһилдән бир нечә метр араландыгдан сонра кәлүн бу јериндә чох да мөһкәм олмајан буз чатлады вә Мүршүд суја дүшдү.

Буну көрән Камалутдин Доноғујев достуна көмәк етмәјә тәләсди, амма чох кечмәдән ејни ағибәтлә гаршылашды вә о да бузун алтына дүшдү. Мән көрдүм ки, онлар көмәк олмадан кәлдән чыха билмәјәкчләр. Чүнки тутдуғлары бузун кәнары гоғур вә јенидән суја гөрг олурдулар. Фикирләшмәјә вә тәрәддүд етмәјә вахт јох иди. Буна көрә дә әввәлчә Абдулһәмид тәрәфә ғышгырдым ки,

о, дәрһал тонгал ғаласын, өзүм исә јолдашларымын көмәјинә тәләсдим.

Мән баша дүшүрдүм ки, әкәр бузун үстүнә чыхсам, өзүм дә јолдашларымын дүшдүјү тәләјә дүшәчәјәм вә буна көрә дә гарным үстә сүрүнмәји гәрара алдым вә бунунла да буз үзәриндә тәзјиг күчүнү азалтдым. Бузун кәнарынадек сүрүнүб Камалутдинә сөйләдим ки, буздан јапышмасын, садәчә судан даһа јүксәјә атлансын вә әлими тутсун. О, идманчы оғлан иди вә мәним дедијим кими дә етди.

Әлини тутдум вә ону өзүмә тәрәф чәкиб бузун үстүнә чыхартдым. Мүршүд судан чыхармаг даһа мүшкүл иди-үмүмијәтлә үзмәји бачармырды, вар күчү илә чапалајыр, сујун үстүндә башыны күчлә сахлајырды. Нәһәјәт, онун да әлиндән тутуб өзүмә тәрәф чәкдим. Беләликлә, үчүмүз дә сүрүнә-сүрүнә саһилә чатдыг. Бу мүддәт әрзиндә артыг Абдулһәмид бөјүк чәлдлик вә чевиклик көстөрәрәк јахынлыгдакы мешәдән гуру чырпы јығыб тонгал јандыра билмишди.

Тонгал әтрафында исинән-дән сонра Мүршүд ғамышларын арасында галан ов түфән-книнин тапылмасыны истәди, чүнки түфәнк онун јох, башга-сынын иди вә саһибинә гајтармаг лазым кәлирди. Јенидән бузун үстүнә чыхмалы, узун вә учу гармаглы чубугдан истифа-дә етмәли идим.

Бах беләчә мән өз јолдашларымы сағлам, хејирхаһ вә чалышған Әзиз Сәфәровун боғулдуғу һәммин кәлдә батмагдан хилас (о бачарыглы бир тикинти устасы, иншаатчы иди, үч ушағы јетим ғалды) етдим. Әкәр Әзизин бир јердә истирахәт етдији достларын чәсарәти чатсајды, ону хилас етмәк мүмкүн оларды. Индики кәнчләр чох зәифди, уф чох зәиф!»-дејә Ағабек Зајнитдинович өз һекајәсини гәзәблә, бөјүк нараһатчылыгга баша вурур.

Бәли, һәгигәтән дә Ағабек мүәллимлә разылашмамаг мүмкүн дејил. Әкәр достлар бир досту хилас етмәјә чәсарәт етсәдиләр, фачиә баш вермәзди.

Сонда ону да гејд едим ки, һәммин о һадисә, үрәкләри кәј-нәдән фачиә Рамазан ајында баш вермишди. Өзүнүз нәтичә чыхарын.

Г. Өмәров.
Рус дилиндән чевирә-ни: А.Ағакишијева

АБУНӘ-2021

ҺӨРМӘТЛИ ОХУЧУЛАР!

«Дәрбәнд» республика ичтимаи-сијаси гәзе-тинә 2021-чи ил үчүн абунә јазылышы давам едир. Гәзетә рабитә шөбәсиндә вә редаксијада (әкәр редаксијадан јазыларсынызса, онда бу заман гәзетин гијмәти 253,50 рубл олачағдар) абунә јазыла биләрсиниз.

Бир ил — 507,00 рублдур.
Индекс — ПА 463

Рамазан Аллаһа ибадәт әмәлидир

Халгымызы Рамазан байрамы мүнәсибәтилә тәбрик едирик! Мәһәммәд пејғәбәрин кәламы: Күчлү о шәхс дејил ки, рәгибинә үстүн кәлсин, күчлү о шәхсдир ки, өз һиссләрини чиловласын.

Оручлуг байрамым Рамазан аяынын сонуна, Ај көрүнән күнә тәсадүф едир вә фитрә байрамы кими дө гејд олунур. Јени һәммин күн касыбларә, кимсәсизләрә, јетимләрә пәј, өлүләрә еһсан верилир, онларын руһуна дуа охунур. Бир фитрәнин, јени садәгә вермәјин јүз әвәзи чыхыр дејиләнә көрә. Әкәр биз илин он бир аяында истәдијимизи гејиб-ичириксәф, нәфсмизи сахламағы да бачармалыыг. Чүнки һәјат да боллуг да олур, гыртлыг да. Аллаһ инсанларә илин бир аяыны оруч тутмағы бујурмушдур. Бу ај ајларын өн шәрәфлиси сајылыр. һәзрәти Мәһәммәд пејғәмбәрлик бу ајда верилмишдир. Она көрә дө мүсәлманлар белә бир мүбарәк ајда оруч тутмагла Вллаһа ибадәт едирләр. Рамазан аяы һәм дө бағышлама аяыдыр. Оруч тутанлар мәрһәмәтли олур, адамларла мәрһибан доланыр, онларын гүсурларыны бағышлајыр, күсүлүләр барышыр, инчиклик арадан галхыр.

Рамазан Аллаһа ибадәт аяы оларәг, матәм дејил, мәғфирәт вә төгва аяыдыр. Јахшы олар ки, Рамазан күнләриндә гочалар вә ушаг евләринә, хәстәханаларә. Кимсәсизләрә, әлилләрә, еһтијачы оланларә јардым кәстәрилсин. Чүнки Аллаһын Китабында бујурлушдур: «Һәр кәс көңүллү иш көрәрсә, бу, онун хејирли олар» (әл-Бәғәрә, 184). Рамазан күнләриндә јас мәрәсимләриндә күндүз еһсан вермәк һарамдыр, еһсанлар ифтар вахтына салынмалыдыр.

Оруч Аллаһа ибадәт әмәлидир. Пејғәмбәримиз (с) демишдир ки, «Һәр шејин гапысы вардыр-ибадәтин гапысы исә оручдур». Әслиндә бүтүн ибадәтләр Аллаһ үчүндүр, амма оручун хүсуси әчри вардыр. Бир һәдиси-гүдсијә көрә, Аллаһ-тәбарәкәк вә тәала бујурмушдур ки: «Оруч Мәним

үчүндүр вә онун мукәфатыны Мән верәчәјәм». Бүнүн маһијәти беләдир ки, оруч тутан инсан шүүрлу оларәг јемәкдән-ичмәкдән, дүнја ләззәтләриндән чәкинир вә онун оручу өз ичиндә, дахилиндә бир сирр оларәг галыр, јени оручлугда елә бир әмәл јохдур ки, ону кимсә көрсүн, мүшаһидә етсин. Оруч дахилдән көлән сәбрә, дөзүмә сәјкәнир. Буну исә анчаг Аллаһ көрүр.

Дикәр тәрәфдән, оруч тутан инсан өз әмәли илә Шејтанә галиб кәлир. Белә ки, Шејтанын инсанла мүбаризәдә әсасән силаһы инсанын нәфси, истәкләри, шәһвәтләридир. Шәһвәтләр исә гејиәклә-ичмәклә күчләнир. Оруч тутан инсан өзүнү јемәкдән-ичмәкдән сахламагла нәфсинә галиб кәлир, шәһвәтләрини боғур вә бунунла да, Шејтанә имкан вермир ки, онун дахили әләминә јол тапсын.

Одур ки, Аллаһ оруч тутаны өз мәләкләринә кәстәрәр ки, бир бахын мәним бәндәм мәним кәтримә. Шәһвәтини, ләззәтини, јемәјини, ичмәјини тәрк едиб. Ән јүксәк сәвијәдә оруч гәлби пис нијјәтләрдән, кин-күдурәт, һәсәд, фитнә-фәсад барәдә фикирләрдән сахламағы нәзәрдә тутур.

Һәзрәт Әли әлејһәссалам кәстәрир ки, Аллаһ мәмин бәндәләринин бәдән үзвләрини оруч тутмаға сәвг етмәк васитәсилә фитнә-фәсад, зүлм вә

тәкәббүрдән горујур. Пејғәмбәримиз бујурмушдур ки: «Беш шеј оруч тутанын оручуну гејмәтдән салар-јалан, гејбәт, хәбәрчилик, анд вә шәһвәтли бахыш». Һәзрәт Пејғәмбәримиз (С) һәмчинин бујурмушдур. «Нә гәдәр оруч тутан вар ки, оручундан она анчаг ачыг вә сусузлуг галар». Оруч Аллаһа елә бир ибадәт формасыдыр ки, инсан бу ибадәти јеринә јетирдији заман Аллаһ онун дахили әләминә нәзарәт едир, оручунун савабыны мүејјән едир. Пејғәмбәримиз әлејһәссалам јенә бујурмушдур. «Ким Рамазанда бир оруч тутана ифтар версә, оруч тутан мислиндә әкр газанар, һәмдә оруч тутанын әчриндән һеч бир шеј әскилмәз». Һәкм дејилдир ки, ифтар сүфрәләри дәбдәбәли шәкилдә ачылсын. Ислам ифратчылығы вә исрафчылығы севмир.

Пејғәмбәримиз (С) ифтар сүфрәсинин савабы барәдә белә бујурмушдур. «Оруч тутана ифтарда бир хурма, бир ичим су, бир гуртум сүд верәнә белә Аллаһ тәала мин саваб верәр». Оручлуг инсаны камилләшдирир, сафлашдырыр, Аллаһла тәмаса кирмәнин јәканә варианты олмағыны, сағламлыг, сынаг бахымындан чох әлверишли бир мөгамын олдуғуну, дуаларын Аллаһ тәрәфиндән гәбул олмасынын јәканә мөгамы олдуғуну сүбут едир.

Оруч тутмаг инсана бир чох јахшы сифәтләр бәхш едир. ачылығын, сусузлугун нә дәмәк олдуғуну билән адамлар јохсуллара гаршы даһа мәрһәмәтли олур вә онларә јардым едирләр. Байрам севинчи касыбларла бөлүшүрләр. Беләликлә дө инсанлар арасында бирлик, гардашлыг јараныр. Аллаһ бу мәрһәмәти һамымыза нәсиб етсин. Әзиз мүсәлман бачы вә гардашларымыз сизи бу мүгәддәс Рамазан аяы, Оручлуг байрамы мүнәсибәтилә үрәкдән тәбрик едир, тутдуғунуз оручларыныз, гылдығыныз намазларын Рәббимиз тәрәфиндән гәбул олунмасыны диләјирик.

Нәчибә Илкин, «Азад гәләм» гәзетинин баш редактору.

Мај аяында туристләр ахыны көзләнилир

Мај аяында Дағыстана рекорд сајда -100 мин туристин кәлчәји көзләнилир. Рекионда артыг отелләрин 90 фаизи мај тәтили үчүн сифариш верилиб - дејә Туризм назирлијинин бөлкә үзрә мәтбуат хидмәти мәлумат јајыб.

«Бу ај биз рекорд сајда 100 мин турист көзләјирик. Гаршыдакы мај тәтилләри илә әлағәдар республиканын 3 вә 4 улдузлу отелләриндә 90 фаизә гәдәр јер сифариш верилиб. Бу ил туризм трафикиндә һәгиги бир буму көзләјирик. Јекин ки, бу, Түркијә һөкүмәти илә мүнтәзәм вә чартер рејсләри илә әлағәдардыр» - дејә мәтбуат хидмәти хәбәр вериб. Туризм назирлијиндә

дејилдији кими туристләрин зијарәт едәчәкләри әсас истигамәт – Маһагала, Дәрбәнд, Сулак канјону, Хунзах вә Гуниб рајонларыдыр.

Чәғрафија исә күнү-күндән кенишләнир. Тәшкил олунмуш турист дәстәләри актив истираһәт һәвәскарларыдырлар, дағларә пијада јүрүшүнә дө үстүлүк верирләр. Алп дағ Гамсула да туризм ахыны хејли артмышдыр-дејә мәтбуат хидмәтиндән әлавә етдиләр. Дағыстанын тәбии вә археоложи чәһәтдән уникал варлы объектләри вардыр. Бу Русијанын әразисиндә Самур чајынын дөлтасында јәканә субтропик мөшәзолағы вә Аврасијада өн бөјүк, узунлуғу 12 км. олан Сулак канјонундакы гум тәпәсидир ки, Америка Бирләшмиш Штатындакы өн мөшһур Бөјүк канјондан гат-

гат дәриндир. Бөлкәнин һәм дө планетин өн бөјүк гапалы су һөвзәси-Хәзәр дөнизинә чыхышы вар.

Бөлкәнин әразисиндә VI-чы әсрдә әсасы гојулан Кала-Карејш галасы вә XIX –чу әсрдә Гағфаз мұһарибәси заманы Русија тәрәфиндән инша едилән Гуниб галасы јерләшир. Дағыстанын хүсуси мемарлыг абидаһи исә дүнјанын гәдим шәһәрләриндән бири Дәрбәнддә јерләшән гәдим «Нарын-гала» гала комплексидир.

Дағыстанда туризм трафикинин иллик артымы мүшаһидә олунмагдадыр, беләки 2017-чи илдә республикаја көлән туристләрин сајы 608 мин нәфәр идисә бу рәғәм 2018-чи илдә 700 мин, 2020-чи илдә 840 мин, јени 2012-чи илә нисбәтән бир гәдәр азлыг тәшкил едир.

Авропанын Јарысыны аддымламышдыр

Бөјүк Вәтән мұһарибәси ветераны вә иштиракчысы Тилпар Тамадајевич Саидовун дејүш јолуну изләрәкән, истәр-истәмәз Давид Тухмановун «Гәләбә Күнү» маһнысы хатырланыр: «Авропанын јарысыны аддымладыг, Јерин јарысы...». О, һәгигәтән дө Румынија, Маҷарыстан вә Австрија торпағларыны гарыш-гарыш кәзди вә бу да Авропанын јарысы дәмәк иди.

Гајтаг рајонунун Чумли кәндиңдән олан 18 јашлы оғлан-Тилпар Саидов 1944-чү илдә чәбһәјә чағырылды. Һәмин илин баһарында шанлы гошунларымыз артыг совет сәрһәдләрини кечәрәк алман ишғалчыларыны кәлдикләри јерә говурдулар. Шәрғи Авропа өлкәләринин азад едилмәси бизә чох баһа баша кәлди. Белә ки, дүшмән һәлә дө күчлү иди вә вар күчү илә мүғавимәт кәстәрирди. Гырмызы Орду чох мөһкәмләндирилмиш шәһәрләри вә галалары алмалы иди.

Тилпар Тамадајевич Румынијанын пајтахты Бухарестин азад едилмәсиндә- 1944-чү илин август аяында Бухарест-Арад әмәлијатында иштирак етди. Бу әмәлијат заманы иткиләримиз дәмәк олар ки, 8,5 мин нәфәр тәшкил едирди. Насистләр хүсусилә шиддәтли мүғавимәт кәстәрирди: 1944-чү илин пајызында, Будапешт вә Балатон көлү уғрунда дејүшләрдә гошунларымыз чохлу сајда әскәр вә забити-120 миндән чох инсаны итирди.

Кәч Тилпар пулемјотчу иди. О, силаһдан атәш ачма гајдасыны сүрәтлә мөнимсәди, ән гајнар дејүшләрдә иштирак етди, өзү дө ајағындан ағыр јараланды, госпиталда мүаличә олунду вә јенидән әлиңә силаһ алды.

Зәфәри бир ил олан 1945-чи ил апрел аяынын башланмасы илә һәрби һиссәләримиз Шәрғи Австријаны азад етмәјә башлады. Бу замана гәдәр сон дәрәжә руһдан дүшмүш фашистләр чох мүғавимәт кәстәрмәдиләр. һүчүм әмәлијатлары апрелин 13-дә дүшмәнин мұһасирәјә алынмасы вә мөһв едилмәси илә сона чатды.

Гәләбәјә чох аз галмышды. Тилпар Саидов дүшмәнин тәслим олма хәбәрини дејүшләр заманы алдығы нөвбәти јарасыны госпиталда мүаличә едәркән алды.

Мұһарибәдән сонра Тилпар Тамадајевич Падар кәндиңдәки колхозда ишләјир вә аилә гурур. Бу күн 93 јашлы мұһарибә ветераны өвладларынын вә чохсајлы нөвәләринин әһатәсиндә јашајыр вә фәрәһләнир.

«Дәрбәнд» гәзетинин коллективи ветераны «Гәләбә Күнү» мұнасибәтилә тәбрик едир, она чан сағлығы вә узун өмүр арзулајыр.

Г.Өмәров. Рус дилиндән чевирәни: А.Ағакшијева

Баш редактор әвәзи
Т.Г. ӘЛӘКПӘРОВ

Мәсул катиб
А.Һ.МӘММӘДОВА

Шөбә редакторлары:
К.Г.БАБАЈЕВА
Р.М. МУСАЈЕВ

Мүхбирләр:
Һ.Һ. КӘРИМОВ
М.М.СЕЈИДОВ
Н.А.ГУЛИЈЕВ
Г.У. УМАРОВ
Б.К. ПИРМӘҺӘММӘДОВ
Н.Р. МИРӘМИДОВА

Еһм оператору
А.Ј.АҒАКИШИЈЕВА

Баш мұһасиб
М. И.РӘНИМОВА

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ НӘШРИЈАТЫН ҮНВАНЫ:

368600, Дағыстан
Республикасы,
Дәрбәнд шәһәри,
Ленин күчәси, 37
тел.-факс (240) 4-73-59,
факс (240) 4-74-33
www.derbend.ru
(E-mail: gazetaderbend@mail.ru)
Телефонлар: баш
редактор 89894856030,
үмүми шөбә 89604204987

«Типографија-М» ММЧ-дә
чап едилиб.
Индекс 368600
Мәтбәәнин үнваны
Дәрбәнд шәһәри,
С.Гурбанов күчәси, 25
Телефон: 4-50-76

Гәзетин чапынын
кејфијәти барәдә
мәтбәәјә мұрачиәт едә
биләрсиниз.

Рабитә, информасија
технолокијалары вә күтләви
коммуникасијалар саһәсиндә
нәзарәт үзрә Федерал
хидмәт (Роскомнадзор).
Күтләви информасија
васитәләринин гејдијјаты
һагғында

Шәһадәтнамә
ДР үзрә рабитә, инфор-
масија технолокијалары вә
Күтләви коммуникасијалар
саһәсиндә нәзарәт үзрә
Федерал хидмәт идарәси.
ПН № ТУ05-00349 01
декабр 2016.

Материалларда кәдән факт-
лар үчүн мұәллифләр мә-
сулијәт дашыјырлар. Мүәл-
лифләрин мөвгеји илә редак-
сијанын мөвгеји ујғун кәлмәјә
биләр.

Индекс: ПА-463
Чапа имзаланды:
13. 05. 2021.

Фактики оларәг 9.30
Саат 10.00

Тираж 2000
Сиф. №